

Kovalenko N. N. Strategy of intertextuality in commentaries of tabloid and reputable newspapers (a case study of German newspapers “BILD” and “Frankfurter Allgemeine Zeitung”).

The article examines the strategy of intertextuality in the speech genre “commentary” in German newspapers “BILD” and “Frankfurter Allgemeine Zeitung”. It represents an analysis of distinctive qualities of citation and allusion and describes their functions. The research provides evidence that the recipient factor influences the realization of the strategy of intertextuality in the tabloid and reputable newspaper.

Keywords: recipient factor, speech genre “commentary”, the strategy of intertextuality, citation, allusion.

**Колісниченко Т. В.
Буковинський державний
фінансово-економічний університет**

ЛЕКСЕМА COUNTY: ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена аналізу лексичної номінації територіальної одиниці county як складника компонентної структури лексеми settlement в англійській картині світу. З метою комплексного вивчення функціональної семантики лексеми county розроблено методичний алгоритм дослідження, спрямований на розкриття функціонально-семантичних характеристик лексеми county як у системі англійської мови, так і у структурі дискурсу.

Ключові слова: семантична структура, корпусна лінгвістика, етимологічний аналіз, лексема, номінація.

Корпусна лінгвістика спрямована на вивчення значення мовної одиниці через аналіз його вживання у природному середовищі, ніж базуючись на інтуїції або поза контекстним уживанням [8, с. 23]. За словами А. Б. Кутузова, вивчення корпусів уможливує отримання точних даних про лексичний склад мов, а також про відносну частотність використання деяких мовних одиниць [4, с. 369]. Використання даних корпусної лінгвістики є важливим для укладання словників чи статистичної обробки лексичних даних (Т. В. Монахова). Предметом дослідження у цьому разі можуть бути не лише лексичні значення, а й морфологічні, синтаксичні та фонетичні особливості мови кожного автора [5, с. 55]. Окрім цього, корпусна лінгвістика дозволяє провести більш системні лінгвістичні дослідження” (В. В. Риков) [7, с. 91].

На нашу думку, корпусна лінгвістика дозволяє аналізувати лексему в авторському контексті та повною мірою розкриває функціонально-семантичний потенціал мовної одиниці.

Актуальність статті зумовлена лінгвокогнітивним підходом до аналізу лексеми county як складника компонентної структури лексеми settlement і її семантизації у системі англійської мови.

Метою дослідження є функціонально-семантичний аналіз лексеми county у системі англійської мови та виявлення особливостей функціонування досліджуваної лексеми в національних варіантах англійської мови.

Завдання:

- обґрунтувати необхідність розробки комплексної методики функціонально-семантичного аналізу лексеми county;
- залучити елементи етимологічного аналізу й дефініційного для визначення базових визначень досліджуваної одиниці;

– апробувати методику квантитативного та корпусного аналізу для статистичної верифікації частоти вживання лексеми *county* у національних варіантах англійської мови.

Корпусний аналіз у когнітивній лінгвістиці використовується для комплексного дослідження функціональної семантики мовних одиниць. О. Тогніні-Болені визначає корпус як колекцію текстів-репрезентантів певної мови, дібраних для лінгвістичного аналізу [21, с. 2].

Свої праці у напрямі корпусної лінгвістики присвятили українські науковці О. Демська-Кульчицька (2005), В. А. Широков (2005), О. В. Бугаков (2005), Т. О. Грязнухіна (2005), О. М. Костишин (2005), М. Ю. Кригін (2005); російські вчені В. В. Риков (2002), Т. В. Монахова (2009), А. Б. Кугузов (2011) та зарубіжні лінгвісти G. Cook (2003), S. Conrad (2004), R. Reppen (2004), D. Biber (2004), E. Tognini-Bolenni (2007), G. Kennedy (2014).

Першим етапом корпусного дослідження є етимологічний аналіз лексеми *county* у системі англійської мови, який демонструє, що ця лексема походить від англо-французького *counte* (1250-1300 рр.), запозичена з середньовічної латинської *comitatus*, що в перекладі означало “jurisdiction of a count” (юрисдикція графа) та сягає латинського *comes* [15].

Лексема *county* свого часу витіснила лексему *shire* (Old English *scir* “administrative office, jurisdiction, stewardship, authority”, also in particular use “district, province, country”, from Proto-Germanic *skizo*) [15].

Harrisonburg is the county-seat of Rockingham county, which was formed from Augusta in 1778 [14].

З часом досліджувана лексема зазнала не лише зовнішніх змін, але й “внутрішніх”, тобто зміни стосуються значення лексеми. За словами В. В. Михайленка, семантична значимість лексеми не є чітко визначеною та граничною [19, с. 56]. Етимологічний аналіз дозволяє аналізувати як зовнішні, так і внутрішні зміни *county*. Як було зазначено, первинне значення лексеми *county* було “jurisdiction of a count” (юрисдикція графа), сьогодні досліджувана лексема означає “a territorial division” (територіальний поділ).

Другий етап – визначення дефініції лексеми на основі різних тлумачних та енциклопедичних словників. У тлумачних та енциклопедичних словниках англійської мови знаходимо такі трактування лексеми *county*:

– a territorial division of some countries, forming the chief unit of local administration [9];

– the largest administrative division of most states in the United States [20];

– a) one of the territorial divisions of England and Wales and formerly also of Scotland and Northern Ireland constituting the chief units for administrative, judicial, and political purposes; b) the largest territorial division for local government within a state of the United States [18];

– one of the main administrative divisions of local government in the UK, the USA, and some Commonwealth countries. Counties are responsible for policing, local judicial administration, maintaining public roads, and other public facilities, such as a fire service and keeping record offices [23];

– division of government internal territorial and administrative division in the United Kingdom, United States, and other English-speaking countries [13]

– U.S. Geological Survey визначає *county* як “...the primary, or first-order, subdivision of a State. These subdivisions may be referred to as counties or by other designations, depending on the State; all are considered county equivalents [22].

Отже, лексема *county* у системі британського стандарту англійської мови має значення “a territorial division”, а в американському варіанті англійської мови – “main administrative division”.

Як уже зазначалось, лексема *county* є складником компонентної структури *settlement*. При аналізі ЛСП *settlement* у системі англійської мови виявлено, що *county* знаходиться на третій периферії (визначено на основі частоти вживання лексеми у статтях тлумачних словників англійської мови). Залучення корпусного та кількісного аналізу дозволяє визначити місце лексеми *county* у структурі ЛСП *settlement* в англомовному дискурсі.

Для визначення частоти вживання досліджуваної лексеми звернемося до кількісного аналізу, який проводився на базі Global Web-Based English [11], де зареєстровано 98 679 слововживань лексеми *county*, що дорівнює 1,7% від загальної кількості лексем у корпусі, що становить 1,9 мільярда слівформ. В американській англійській налічується 39 631 (2,7%) слововживань лексеми *county*:

(American) *As you know, Galveston County, and especially Galveston Island, is a long way from being back to normal* [11].

Частота вживання досліджуваної лексеми в британській англійській становить 15 120 слововживань (5,2%):

(British) *The county, indeed, is full of interest both to the archaeologist and the historian, ... that in such an attempt as an exhaustive history of the county one student can hardly be altogether successful* [11].

Частота вживання досліджуваної лексеми в канадській англійській становить 5 094 слововживання (1,14%), в австралійській – зареєстровано 1 909 слововживань лексеми *county* (0,5%) та в новозеландській – 1 113 слововживань (0,5%).

(Canadian) *Some cities spread from one county into another; and all cities, and a few towns, have governments separate from and independent of the government of the county. But most towns and all villages and townships are governed as part of the county* [11].

(Australian) *I was just in a county recently where a number of buildings have been newly designated as historic buildings. Because of that, they can get the inmate crews to paint them, refurbish them and everything else* [11].

(New Zealand) *My ex and I were working with an organization to help people in a rural county in the mountains of TN. He organized to bring in youth groups from outside the county to help repair houses. Some of them had blacks in them. We thought that would be OK but this county was deliberately all white. In the end we had 3 crosses burned on our front lawn, a van torched, and guns fired outside our house* [11].

Отже, корпусний аналіз допомагає повніше розкрити функціональну семантику мовної одиниці та демонструє, що лексема *county* реалізує своє домінантне значення “a territorial division” незалежно від типу дискурсу англійської мови.

Результати проведеного дослідження виявили зміни семантики лексеми *county* у структурі ЛСП *settlement*, а саме: лексема *county* перемістилась з третьої периферії ЛСП *settlement* у системі англійської мови на четверту периферію ЛСП *settlement* у структурі англомовного дискурсу. Аналіз функціональної семантики лексеми *county* розкриває особливості її вживання у природному середовищі.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані з аналізом функціонування лексеми *county* у різних типах дискурсу.

Л і т е р а т у р а

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [гол. ред. В. Т. Бусел]. – Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2005.
2. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови / О. Демська-Кульчицька. – К. : Інститут української мови Національної академії наук України, 2005. – 219 с.
3. Корпусна лінгвістика : [монографія] / [В. А. Широков, О. В. Бугаков, Т. О. Грязнухіна, О. М. Костишин, М. Ю. Кригін] // НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. – К. : Довіра, 2005. – 472 с.
4. Кутузов А. Б. Корпусные методики в переводоведении и преподавании перевода / А. Б. Кутузов // Проблемы билингвизма в современном межкультурном дискурсе : [матер. международного научно-методического коллоквиума]. – Пермь : ПГТУ, 2011. – С. 368–373.
5. Монахова Т. Застосування прийомів корпусної лінгвістики в лексикографії / Т. Монахова // Наукові праці. Філологія. Мовознавство : [науково-методичний журнал]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Т. 98. – Вип. 85. – С. 55–61.
6. Нагель О. В. Корпусная лингвистика и ее использование в компьютеризированном языковом обучении / О. В. Нагель // Язык и культура. – Томск : ТГУ. – 2008. – № 4. – С. 53–59.
7. Рыков В. В. Прагматически ориентированный корпус текстов / В. В. Рыков // Тверской лингвистический меридиан. – Тверь, 1999. – Вып. 3. – С. 89–96.
8. Biber D. Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use / D. Biber, S. Conrad, R. Reppen. – N.Y. : CUP, 2004. – 311 p.
9. Compact Oxford English Dictionary [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://oxforddictionaries.com>.
10. Cook G. Applied Linguistics / G. Cook. – Oxford : OUP, 2003. – 135 p.
11. Global Web-Based English [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://corpus.byu.edu/glowbe>
12. County Wise [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://county-wise.org.uk>
13. ENCYCLOPÆDIA BRITANNICA [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://www.britannica.com>
14. Finedictionary [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://www.finedictionary.com>
15. Harper D. Online Etymology Dictionary [Electronic Resource] / D. Harper. – Mode of Access : <http://www.etymonline.com/>
16. Maps of the World [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://www.mapsofworld.com/usa/county-maps>
17. Kennedy G. An Introduction to Corpus Linguistics / G. Kennedy. – NY : Routledge, 2014. – 315 p.
18. Merriam Webster's Dictionary [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://www.merriam-webster.com>
19. Мухайленко В. В. Approximation as a Constituent of Worldview / В. В. Мухайленко // Когніція, комунікація, дискурс. – Харків, 2015. – № 10. – С. 56–68.
20. The American Heritage Dictionary of the English Language [Electronic Resource]. – Mode of Access : <http://www.ahdictionary.com>
21. Tognini-Bonelli E. Corpus Linguistics at Work / E. Tognini-Bonelli. – Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2001. – 207 p.
22. U. S. Geological Survey. – Mode of Access : http://nationalmap.gov/small_scale/mld/countyp.html
23. World Encyclopedia. – Mode of Access : <http://www.encyclopedia.com>

Колісниченко Т. В. Лексема county: функціонально-семантичний аналіз.

Стаття посвячена аналізу лексическої номінації територіальної одиниці county як складового елемента компонентної структури лексеми settlement в англоязычній картині мира. Для комплексного дослідження функціональної семантики лексеми county розробаний методический алгоритм дослідження, при допомозі якого були проаналізовані функціонально-семантические характеристики лексеми county як в системі англійського языка, так и в структурі дискурса.

Ключевые слова: семантическая структура, корпусная лингвистика, этимологический анализ, лексема, номінація.

Kolisnychenko T. V. Lexeme county: functional and semantic analysis.

The article deals with the analysis of the lexical nomination of the territorial unit 'county'. The analyzed lexeme is a component of the lexeme 'settlement' componential structure in English worldview. To analyze the functional semantics of the lexeme 'county' the methodical algorithm was defined that helped to define the functional and semantic characteristics of the lexeme 'county' in the Global English language and the structure of English discourse.

Keywords: semantic structure, corpus linguistics, etymological analysis, lexeme, nomination.

Корольов І. Р.
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

АНТРОПОМЕТРИЧНИЙ МЕТОД ДОСЛІДЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ КООПЕРАТИВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ

У статті розглянуто методологічні засади вивчення національної кооперативної комунікативної поведінки, охарактеризовано основні тенденції в методиці її дослідження. Окрему увагу приділено опису антропометричного методу як складника комплексної методики аналізу національної кооперативної комунікативної поведінки.

Ключові слова: національна комунікативна поведінка, кооперативність, ввічливість, антропометричний метод.

В епоху глобалізації, інтенсифікації міжнаціональних контактів зростає інтерес суспільства до етнічних особливостей спілкування, до менталітету та національних характерів народів. На сьогодні існує безліч фактів прояву лінгвокультурної специфіки у спілкуванні того або іншого етносу, отож, актуальним є виявлення та аналіз як універсальних, так й ідіоетнічних рис, притаманних певній комунікативній культурі. При цьому національну комунікативну поведінку визначаємо як сукупність норм і традицій спілкування етносу [2; 3; 13; 14 та ін.].

Комунікативна поведінка є інтегральним компонентом національної, групової та особистісної культур. Саме тому дослідження національної, групової (окремих груп – соціальних, вікових, професійних, вікових тощо) та особистісної (відомих постатей, індивідуальної і т.ін.) комунікативної поведінки на сьогодні є одним із пріоритетних напрямів лінгвокомунікативістики [2; 3; 8; 10; 13 та ін.].

У кожній зі стандартних ситуацій спілкування, зокрема й кооперативних, зустрічається певний репертуар мовленнєвих стереотипів, зумовлений різними соціокультурними, психологічними та етнокультурними чинниками. Е. Хауген слушно зазначав, що “так само, як існують мовні акценти, бувають акценти й щодо культури, які є наслідком інтерференції тих моделей поведінки, які перетинаються, і від них здебільшого важко позбутися, як і від мовних акцентів. Окремі проблеми, що виникають при вивченні двомовності, майже цілком пов’язані не безпосередньо з мовою, а з ситуаціями спілкування між комунікантами, що належать до різних культур” [16, с. 72].

Опис національної комунікативної поведінки є частиною країнознавства, оскільки поєднує виявлення специфічних фактів етикету, національних традицій тощо. Національну комунікативну поведінку можна визначити як активне країнознавство [8]. Знання в цій галузі є необхідними для активної комунікації, на відміну від іншої, пасивної частини країнознавства – відомостей про культуру, географію, історію, які не відображаються в повсякденній міжкультурній комунікації, а потрібні лише при